

ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ

З ОПЛАТИ ПРАЦІ, ЯКА ВИКОРИСТОВУЄТЬСЯ

НА ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Анотація. Уточнено поняття "технологія обліку розрахунків з оплати праці", досліджено українські нормативно-законодавчі акти, які контролюють трудові відносини та порядок обліку заробітної плати, обґрунтовано, що технологія обліку розрахунків з оплати праці, яка застосовується вітчизняними промисловими підприємствами, регулюється законодавством України.

Аннотация. Уточнено понятие "технология учета расчетов по оплате труда", исследованы украинские нормативно-законодательные акты, которые контролируют трудовые отношения и порядок учета заработной платы, обосновано, что технология учета расчетов по оплате труда, которая применяется отечественными промышленными предприятиями, регулируется законодательством Украины.

Annotation. The concept "technology of accounting of wages" is specified. Ukrainian regulatory laws that control labour relations and the payroll accounting are studied. The technology of accounting of wages, which is used by domestic industry, is proved to be governed by the legislation of Ukraine.

Ключові слова: облік розрахунків, оплата праці, виробничі підприємства.

Оплата зачіпає інтереси як підприємства-роботодавця, так і кожного співробітника. Вона визначає соціальні та трудові відносини між роботодавцем і працівником. Своєчасне і правильне нарахування соціальних внесків забезпечує оплату страхових випадків найманих робітників, а також їхньої майбутньої пенсії. Тому розрахунки з оплати праці мають бути повними, правильними і правдивими. Їх необхідно представляти у зручній формі для розуміння співробітниками, а також для аналізу ефективності використання персоналу. В Україні ці вимоги виконуються завдяки державному регулюванню трудових відносин та стандартизації бухгалтерського обліку.

Метою статті є обґрунтування сутності та надання характеристики технології обліку розрахунків із заробітної плати, яка застосовується виробничими підприємствами України для нарахування та виплати персоналу винагороди за працю. Для досягнення мети необхідно виконати такі завдання: по-перше, дослідити і визначити поняття "технологія обліку розрахунків із заробітної плати"; по-друге, довести, що така бухгалтерська технологія використовується вітчизняними підприємствами в умовах всебічного законодавчого контролю держави.

Проблемам удосконалення організації обліку, аналізу праці присвячені роботи таких вчених, як: Бутинець Ф. Ф., Клименко О. В., Малайревський Ю. Д., Л. Пантелійчук, Семенов Г. А., О. Сліпачук, Щирба І. М. та ін.

Згідно із Законом України про бухгалтерський облік [1], загальна мета обов'язкового ведення бухгалтерського обліку на підприємстві – це надання внутрішнім і зовнішнім користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації для прийняття рішень. У випадку розрахунків з оплати праці на підприємстві, бухгалтерський облік має виконувати такі завдання: забезпечувати контроль за дотриманням кількісного складу працівників і використанням робочого часу; визначати фактично відпрацьований час; своєчасно і правильно обчислювати заробітну плату кожного працівника, розподіляючи нараховану заробітну плату за напрямками витрат; правильно формулювати фонд оплати праці; достовірно розподіляти нараховану заробітну плату на собівартість виробленої продукції (виконаних робіт, наданих послуг); забезпечувати своєчасну виплату заробітної плати; здійснювати розрахунки з бюджетом стосовно утриманого податку з доходів фізичних осіб із органами соціального страхування щодо відрахувань єдиного соціального внеску; забезпечувати інформацією внутрішніх користувачів: розрахунковими листками працівників, всебічними даними щодо оплати праці керівників, аналітиків та аудиторів; забезпечувати інформацією щодо оплати праці зовнішніх користувачів відповідно до вимог українського законодавства: складати фінансову і статистичну звітність, що містить інформацію відносно оплати праці, та у необхідні терміни подавати її до відповідних державних установ; складати податкову звітність та звітність за єдиним соціальним внеском.

Прийоми, методи, засоби та процеси бухгалтерського обліку можна об'єднати поняттям "технологія". У таблиці зібрані визначення технології, запропоновані вітчизняними та іноземними науковцями.

Таблиця

Визначення поняття "технологія" відносно бухгалтерського обліку

№	Трактування поняття	Автори
---	---------------------	--------

© Сенча Я. В., 2013

1	Технологія – це засіб перетворення сировини (людських, матеріальних або інформаційних ресурсів) у необхідні продукти та послуги	Волощук Л. О. [2]
2	Технологія – це сукупність прийомів, що застосовують у якій-небудь справі, майстерстві, мистецтві	Єфремова С. О. [3]

3	Технологія – у широкому сенсі – сукупність методів, процесів і матеріалів, що використовуються у будь-якій галузі діяльності, а також, науковий опис способів технічного виробництва	Мескон М. Х. [4]
4	Технологія – поєднання кваліфікаційних навичок, обладнання, інфраструктури, інструментів і відповідних технічних знань, необхідних для здійснення бажаних перетворень у матеріалах, інформації та людях	Л. Дейвис [5]
5	Технологія – це результат інтелектуальної діяльності, сукупність систематизованих наукових знань, технічних, організаційних та інших рішень про перелік, строк, порядок та послідовність виконання операцій, процесу виробництва та/або реалізації і зберігання продукції, надання послуг	Шваб О. В. [6]

З огляду на проведені дослідження цілей бухгалтерського обліку і таблиці, пропонується визначити технологію обліку розрахунків з оплати праці таким чином. Це сукупність бухгалтерських прийомів, методів та процесів, які використовуються для збору, систематизації та обробки інформації щодо нарахування та виплати персоналу підприємства винагороди за виконану роботу.

В Україні фінансовий облік є обов'язковим для підприємств усіх форм власності та здійснюється згідно з вимогами Закону про бухгалтерський облік [1] та Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку [7]. Тому можна стверджувати, що технологія обліку розрахунків з оплати праці на вітчизняних підприємствах регламентована вимогами законодавства України і має лише відмінності, які можна передбачити в Наказі про облікову політику. Наприклад до таких особливостей належать: застосування погодинно-преміальної форми оплати праці та тарифної системи, ведення автоматизованого обліку в програмному середовищі "1С Бухгалтерія", використання аналітичних субрахунків для обліку оплати праці, а також власних розроблених графіків документообігу.

Дотримуючись Закону України "Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії" [8], вітчизняні підприємства мають регулярно здійснювати індексацію доходів працівників, коректуючи суми нарахованої заробітної плати на індекси інфляції, оприлюднені Державним комітетом статистики.

Бухгалтерський облік розрахунків з оплати праці ведеться із використанням Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [9]. Розрахунки за виплатами працівникам здійснюються на синтетичному рахунку 66, який належить до 6 класу рахунків "Поточні зобов'язання" і має такі субрахунки: 661 "Розрахунки за заробітною платою", 662 "Розрахунки з депонентами", 663 "Розрахунки за іншими виплатами". Аналітичний облік ведеться видами виплат, за видами утримань і за кожним працівником. Кредитовий оборот за звітний період синтетичного рахунку 66 "Розрахунки за виплатами працівникам" дорівнює сумі всіх нарахувань заробітної плати за кожним аналітичним рахунком. Дебетовий оборот за звітний період рахунку 66 є сумою всіх утримань за аналітичними рахунками. Кредитове сальдо рахунку 66 – це сума, що належить до виплати персоналу і проставляється у розрахунково-платіжній відомості на виплату заробітної плати.

Облік розрахунків із заробітної плати здійснюється відповідно до П(С)БО 16 "Витрати" та П(С)БО 26 "Виплати працівникам" [7]. У П(С)БО 16 "Витрати" викладені вимоги до групування витрат на оплату праці за калькуляційними статтями та елементами витрат. У П(С)БО 26 викладена методологія нарахування та оцінювання виплат працівникам.

Документальне оформлення операцій щодо розрахунків із заробітної плати здійснюється відповідно до Наказу Державного комітету статистики України від 05.12.2008 р. № 489, яким було затверджено типові форми первинної облікової документації: Наказ (розпорядження) про прийняття на роботу (форма № П-1); Особова картка працівника (форма № П-2); Наказ (розпорядження) про надання відпустки (форма № П-3); Наказ (розпорядження) про припинення трудового договору (контракту) (форма № П-4); Табелі обліку використання робочого часу (форма № П-5); Розрахунково-платіжна відомість працівника (форма № П-6); Розрахунково-платіжна відомість працівника (зведена) (форма № П-7).

Для обчислення заробітної плати, яка підлягає виплаті працівникові, нараховується заробітна плата за місяць і з цієї суми здійснюються необхідні утримання, у тому числі податок на доходи фізичних осіб, єдиний соціальний внесок, аліменти, відшкодування допущеного браку тощо. Розрахунок здійснюється в розрахунково-платіжній відомості (типова форма № П-6). У лівій частині відомості кожному робітникові записуються суми всіх видів нарахувань заробітної плати (оплата за тарифною системою або посадовим окладом, оплата праці за час перебування у відрядженні, премія, індексація заробітної плати, оплата відпустки за поточний місяць, оплата за суміщення професій, за роботу в нічний час тощо), а в правій частині відображаються всі види утримань та сума до видачі. Розрахунково-платіжні відомості складаються щомісяця в аналітиці структурних підрозділів підприємства (відділи, цехи, бригади).

На більшості сучасних виробничих підприємств України бухгалтерський облік повністю автоматизований завдяки використанню програмного середовища "1С: Бухгалтерія. Версія 8.2". У базі даних у довіднику "Співробітники" міститься інформація по працівниках підприємства, а саме їхні особисті дані, ідентифікаційні коди платників податків, структурні підрозділи, присвоєні кваліфікаційні рівні й тарифні коефіцієнти, посадові оклади. У відповідних довідниках програми зберігаються дані щодо ставки податку з фізичних осіб, ставки нарахування та утримання єдиного соціального внеску. Мають електронні аналоги всі типові форми первинної облікової документації, затверджені Наказом Державного комітету статистики України від 05.12.2008 р. № 489 для оформлення розрахунків з оплати праці.

Автором статті запропоновано власне визначення поняття "технологія обліку розрахунків з оплати праці". Доведено, що в Україні трудові відносини та розрахунки з заробітної плати всебічно регулюються законодавством. Також є стандартизованими і регламентованими більшість бухгалтерських процедур зі збору, систематизації та обробки інформації щодо нарахування та виплати персоналу підприємства винагороди за виконану роботу. Таким чином, технологія обліку розрахунків з оплати праці на виробничих підприємствах повністю регламентована вимогами законодавства України.

Наук. керівн. Черновіанова Г. С.

Література: 1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996 – XIV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1999. – № 40. – Ст. 365. 2. Волощук Л. О. Технологія оцінки і обліку інтелектуальної складової діяльності як передумова для комплексного аналізу інноваційного потенціалу виробничого підприємства / Л. О. Волощук // Облік. Аналіз. Аудит. – 2012 р. – № 3–4. – С. 89–93. 3. Сфремова С. О.

Загальний електронний словник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tolkslovar.ru/t2446.htm> l. 4. Мескон М. Х. Основи менеджменту [Електронний ресурс] / М. Х. Мескон. – Режим доступу : <http://www.bibliotekar.ru/biznes-43/58.htm> . 5. Мотивация персонала. Ключевой фактор менеджмента / под ред. Й. Кондо ; пер. с англ. – Н. Новгород : ООО СМЦ "Приоритет", 2007. – 206 с. 6. Шваб О. В. Проблеми формування, використання та оцінки інтелектуального капіталу підприємства / О. В. Шваб // Економічні науки. Серія "Економіка та менеджмент" : Збірник наукових праць. – Луцький державний технічний університет. – Випуск 5 (18). – Ч. 2. – Редкол.: відп. ред. д.е.н., професор Герасимчук З. В. – Луцьк, 2008. – 371 с. 7. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO.aspx> . 8 Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії : Закон України від 05.10.2000 р. № 2017-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2000. – № 48. – Ст. 409. 9. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99> .